

PATVIRTINTA

Rokiškio r. Kamajų Antano Strazdo gimnazijos
direktoriaus 2025 m. liepos 25 d. įsakymu Nr. V-142

ROKIŠKIO R. KAMAJŲ ANTANO STRAZDO GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „STRAZDUKŲ TAKAIS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si).

Rokiškio r. Kamajų Antano Strazdo gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyriuje (toliau – skyriuje) vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas, kuris nulemia ugdymo inovacijų įgyvendinimo kryptį. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais, todėl tikime, jog kiekvienas vaikas yra unikalus, be galo kūrybiškas ir jo potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam jo tobulėjimui. Mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleisti vaikų individualumui. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku.

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės.

Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vertybės atliepia esmines universalaus dizaino mokymuisi (toliau UDM) prieigos nuostatas, todėl vaikų ugdymasis grindžiamas tokiomis požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

Vaiko orumas	Kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pažinimas ir puoselėjimas.
Vaiko gerovė	Vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.
Lygiavertis dalyvavimas	Lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės, pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.
Saviraiškos laisvė	Kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.
Lygiateisiškumas ir teisingumas	Vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms skyriuje ar už jo ribų.
Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei	Atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.
Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas	Pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.
Kultūrinis tapatumas	Pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos

Vaikai ir jų poreikiai.

Ikimokyklinio ugdymo skyriuje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros, įvairių unikalų poreikių vaikai nuo 1 iki 6 metų. Programoje vadovaujamas universalaus dizaino mokymui(si) gairėmis, kurios užtikrina pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių: žaidimo, saugumo, draugysčių, komunikavimo, pažinimo džiaugsmo, kūrybinės saviraiškos bei aktyvaus judėjimo, tenkinimą ir turtinimą; sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalūs kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius taip pat atsirandančius ir dėl išskirtinių gebėjimų:

žaidimo – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Mokytojai, nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje įsitraukdami į žaidimus, padeda vaikui augintis žaidimo gebėjimus;

saugumo – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Mokytojai, ugdydami vaikus, rūpinasi ne tik užtikrinti vaikų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukia į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

draugysčių – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, paramą, turėti draugų. Mokytojai kuria ugdymo(si) aplinką, kuri skatina vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

komunikavimo – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu ir kt.). Mokytojai sudaro sąlygas vaikams išbandyti įvairias komunikavimo priemones ir atrasti pagarbaus bei veiksmingo bendravimo būdus;

pažinimo džiaugsmo – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Mokytojai skatina vaikus kurti ir perkurti savo teorijas apie pasaulį, taikant ugdymo(si) procese įgytas patirtis;

kūrybinės saviraiškos – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Mokytojai kuria spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybes, palankias atsiskleisti vaikų interesams ir gabumams;

unikalus kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymo(si) poreikiai;

„Čia ir dabar“ *momento poreikis* – tik atsižvelgiant į dabarties situaciją galima efektyviai grįsti ugdymą ir prisitaikyti prie vaikų poreikių;

darnus perėjimas nuo šeimos į ankstyvąjį, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą(si).

Ikimokyklinio ugdymo skyriuje užtikrinamas sklandus perėjimas nuo šeimos aplinkos į ankstyvąjį, ikimokyklinį bei priešmokyklinį ugdymą, padedant vaikui prisitaikyti prie naujų ugdymosi etapų ir aplinkų. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Kuriu ir išreiškiu) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

Tėvų (globėjų, rūpintojų) ir vietos bendruomenės poreikiai.

Tėvai (globėjai, rūpintojai) – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą. Ikimokyklinio ugdymo skyriaus paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai, rūpintojai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Su tėvais (globėjais, rūpintojais) tariamasi dėl vaiko ugdymo(si) tikslų, švietimo pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Apibendrinus tėvų (globėjų, rūpintojų) lūkesčius, ugdymo(si) procese svarbiausia: veikimas situacijose, kupinose žaismingumo, nuotykių, atradimų; asmeninė kiekvieno vaiko ūgtis; teigiamas mikroklimatas; kompetentingi pedagogai;

bendradarbiavimas; ugdymosi aplinkos praplėstos už skyriaus ribų. Bendruomenės sutarimu skyriuje plečiamos ugdymo(si) erdvės ir edukacinės aplinkos. Siekdamas užtikrinti bendruomenės poreikius, skyrius aktyviai dalyvauja įvairiuose projektuose.

Regiono ypatumai.

Kamajų ikimokyklinio ugdymo skyrius įsikūręs šalia Kamajų Antano Strazdo gimnazijos, 18 kilometrų nutolęs nuo Rokiškio miesto. Kamajų seniūnija garsi savo architektūra: unikalia aikšte, poeto Antano Strazdo skveru ir muziejumi, neogotikinio stiliaus bažnyčia, už 10 kilometrų esančiu Salų dvaru, kuriame vyksta labai patrauklios ir prasmingos pramogos ir edukacijos vaikams.

Skyrių lanko ne tik miestelio, bet ir aplinkinių kaimų ir net kaimyninių seniūnijų vaikai. Skyrius atviras bendruomenei, vyksta glaudus bendradarbiavimas su Kamajų miestelio bendruomene, gimnazija, biblioteka. Dalyvaujame visuose tradiciniuose miestelio renginiuose, bibliotekos projektuose, bendruomenės šventėse.

Salų dvaro kultūros ir laisvalaikio rezidencija suteikia galimybę ugdyti vaikų kūrybiškumą per meninius projektus ir dirbtuves. Tai vieta, kurioje vaikai gali pažinti kultūrą bei patys įsitraukti į kūrybinius procesus, pasivaikščioti po labai seną parką, kuris visai šalia klasicistinio stiliaus dvaro, susipažinti su šalia parko gyvenančiais egzotiniais gyvūnais – stručiais, alpakomis.

Poeto ir kunigo Antano Strazdo muziejus padeda ugdyti vaikų istorinį ir kultūrinį suvokimą. Ekskursijos po muziejų leidžia mažiesiems susipažinti su poeto Antano Strazdo gyvenimu ir kūryba, įkvėpti meilę literatūrai ir tautosakinei tradicijai.

Duokiškio kiškių muziejus yra unikali vieta, skatinanti vaikų smalsumą ir vaizduotę. Šiame muziejuje vaikai gali tyrinėti eksponatus, susijusius su kiškiais, per žaidimą ir edukacines veiklas ugdydami aplinkosaugos ir gamtos pažinimo vertybes.

Galukiemis – praturtina vaikų žinias apie Lietuvos kultūrinį paveldą, šioje vietoje, praktinių užsiėmimų metu, vaikai turi galimybę susipažinti su mūsų tradiciniais amatais ir papročiais.

Kasmetinė Miestelio „Kuc kuc Kamajuos“ šventė – tai ypatinga proga vaikams susipažinti su vietos tradicijomis ir bendruomeniškumu. Įtraukiame vaikus į šventės veiklas, puoselėdami jų socialinius įgūdžius ir ugdydami pagarbą kultūrai bei papročiams.

Šių vietovių ir kuriamų tradicijų integravimas į ugdymo programą leidžia vaikams pažinti savo krašto istoriją, tradicijas ir aplinkos pažinimą, ugdo jų kūrybiškumą bei pilietiškumą. Edukacinės išvykos, projektai ir šventės prisideda prie vaikų visapusiško ugdymo kitose ir kitokiose aplinkose ir užtikrina mūsų skyriaus unikalumą regione.

Įstaigos savitumas.

Mūsų ikimokyklinio ugdymo skyriaus išskirtinumas grindžiamas glaudžiu ryšiu su vietos kultūriniu ir gamtiniu kontekstu. Esame įsikūrę regione, kuris turtingas istorija, tradicijomis ir įvairiapusėmis edukacinėmis galimybėmis, leidžiančiomis kurti unikalų ugdymo aplinką vaikams.

Regioninis identitetas ir kultūros puoselėjimas: pavadinimas siejamas su poetu Antanu Strazdu, tai skatina domėjimąsi krašto kultūra, poezija, literatūra ikimokyklinio amžiaus vaikų tarpe. Organizuojamos edukacinės veiklos, susijusios su krašto istorija ir tradicijomis.

Gamtos artumas ir ugdymas gamtoje: Kamajai yra kaimiška vietovė, todėl ikimokykliniame ugdyme integruojame aplinkos pažinimą, ugdymą lauke, natūralių priemonių naudojimą. Vaikai gali daugiau laiko praleisti lauke, dalyvauti gamtos stebėjimuose, ūkio veiklose ar daržininkystėje.

Mažos grupės ir individualus dėmesys: grupėse esant mažesniame vaikų skaičiui, pedagogai gali skirti daugiau individualaus dėmesio kiekvienam vaikui. Sukuriama artimesnė bendruomenė tarp vaikų, tėvų ir pedagogų.

Bendruomeniškumas ir šeimos įtraukimas: glaudus ryšys su vaikų tėvais, dažnos bendros veiklos, šventės, projektai. Skatinamas visos bendruomenės įsitraukimas į vaikų ugdymą.

Projektinis ugdymas ir inovatyvūs metodai: taikomi inovatyvūs ugdymo metodai, tokie kaip STEAM veiklos ir patirtinis ugdymas, pritaikytas ikimokykliniam amžiui.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės.

Ikimokyklinio ugdymo grupėse ugdymosi ir priežiūros vienovė yra itin svarbi siekiant užtikrinti harmoningą vaikų vystymąsi. Tai apima tiek pedagoginį, tiek emocinį vaikų ugdymą.

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas.

Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida - fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Žaismės principas.

Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas.

Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas.

Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas.

Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas.

Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas.

Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.

Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvus ugdymo(si) principas.

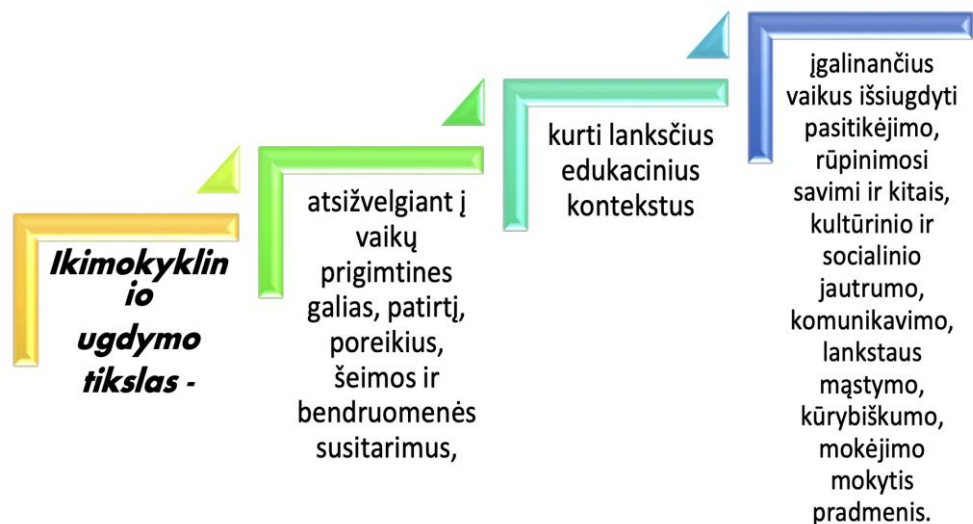
Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

Šeimos ir mokyklos principas.

Mokykla ir šeima (globėjai, rūpintojai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis. Veiklos vykdomos pagal išgrynintus vaiko gebėjimus. Veiklos vykdomos su socialiniais partneriais. Tėvai (globėjai, rūpintojai) - ugdymo(si) proceso dalyviai.

2 pav. Rokiškio r. Kamajų A. Strazdo IU skyriaus ugdymo(si) tikslas

Išimokyklinio ugdymo uždaviniai:

Atpažinti kiekvieno vaiko prigimtines galias bei ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos.

Į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame visuminiame ugdymo(si) procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamas pedagogines strategijas, ugdymo(si) priemonės, taip sukuriant lanksčią ir ugdymą(si) stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką ir kontekstus.

Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio ugdymo(si) metodus (tyrinėjimus, mokymąsi per judesį, pažintines išvykas, ir kt.), pripažįstant žaismę ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip pagrindinę ugdymo(si) formą.

Taikyti universalų dizaino mokymuisi prieigą, kaip visų vaikų ugdymo(si) sėkmės prielaidą.

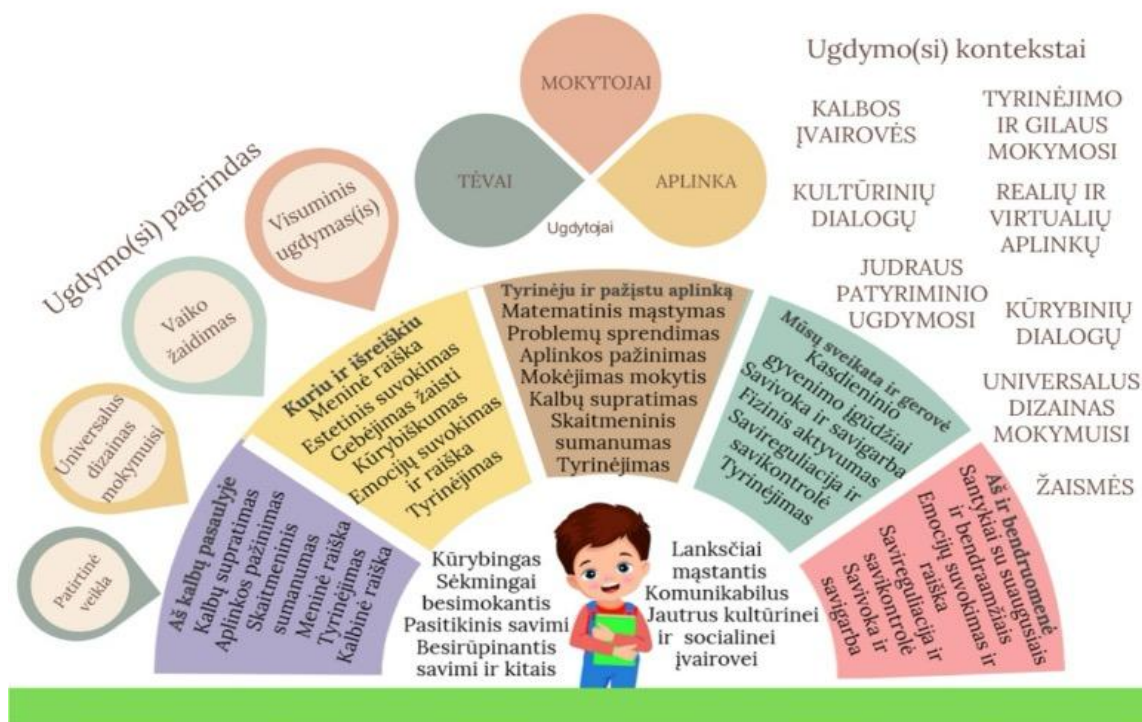
Taikyti judrus ugdymo(si) ir tyrinėjimą skatinančius kontekstus, siekiant suteikti vaikams pasimėgavimo ugdymo(si) procesu jausmą, palengvinti ugdymo(si) procesą bei sėkmingai įtraukti visus vaikus į veiklą.

Siekiant užtikrinti sėkmingą kiekvieno vaiko ugdymo(si) procesą, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais).

Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais ir kitais švietimo, švietimo pagalbos paslaugų teikėjais bei socialiniais partneriais.

Ugdymo(si) rezultatai.

Išimokyklinio ugdymo(si) rezultatai – tai nuosekliai vaiko raidos ir ugdymo(si) proceso metu įgyjami bei tobulinami pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios, supratimas ir gebėjimai. Pasiekimus struktūruojame į didesnius blokus pagal ugdymo sritis, atsižvelgdami į vaiko galias bei mūsų išimokyklinio ugdymo skyriaus specifiką ir prioritetines kryptis, kurios vaizdžiai pateikiamos skyriaus konceptualaus ugdymosi modelyje (3 paveikslas).

3 pav. Rokiškio r. Kamajų A. Strazdo ikimokyklinio ugdymo skyriaus konceptualus ugdymo(si) modelis

Šis modelis apima vaiko galias, ugdymo sritis ir kontekstus, siekiant sukurti lanksčią, visapusišką aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti pagal savo poreikius ir gebėjimus. Modelio centre yra vaikas ir jo 7 plėtojamos galios, kurioms pritaikytos visuminio ugdymo(si) sritys, užtikrinančios asmenybės augimą. Mokytojas, siekdamas ugdyti vaikus, kuria ugdymo kontekstus tiek grupėje, tiek lauke, taip pat netradicinėse aplinkose. Tai skatina holistinį ugdymą, apimančią ne tik akademinį, bet ir socialinį, emocinį, fizinį bei kūrybinį aspektus, leidžiančius vaikui vystytis harmoningai.

Programos uždaviniai, siekiant ugdyti vaikus kaip pasitikinčius, kūrybingus ir jautrius kultūrinei bei socialinei įvairovei, remiasi pagrindinėmis raidos teorijomis – Universalaus dizaino mokymuisi (UDM), lauko pedagogika ir STEAM metodu. Šios teorijos skatina aktyvų vaiko dalyvavimą ugdymo procese, individualių gebėjimų ugdymą ir integruotą patirtį įvairiose aplinkose.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS, APLINKOS

Ugdymo turinys įgyvendinamas ir parenkamas atsižvelgiant į grupę lankančių vaikų amžių, poreikius, gebėjimus, bei pritaikomas gabiams ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams taikomi tie patys žingsniai, tik vaikas jų siekia savo tempu, pagal savo galimybes.

Laikomasi požiūrio, kad kokybiškai ugdomas vaikas savo individualiu tempu žingsnis po žingsnio įgyja numatytas žinias, gebėjimus, nuostatas.

Ugdymo turinys – tai tik orientyras, leidžiantis mokytojui kūrybiškai, nevaržomai organizuoti veiklą, ją koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko patirtį, individualumą.

Įvairi vaikų veikla yra pagrindinė ugdymo(si) forma:

visos grupės veikla (ryto ratas, žaidimai, muzikos ir kūno kultūros, veiklos, varžybos, išvykos, renginiai, šventės);

veikla grupelėse (žaidimai, diskusijos, tyrinėjimai, kalbos lavinimas);

individuali veikla (individualių gebėjimų lavinimo užsiėmimai, individualus bendravimas su švietimo pagalbos specialistais, savarankiška vaiko veikla ir žaidimai).

Orientacinės temos parinktos, atsižvelgiant į metų laikus, tradicinius renginius ir šventes, sveikatos saugojimo ir socialinių gebėjimų pažinimą.

Mokytojai plėtodami STEAM veiklas taiko mokslinį metodą – tam tikrų veiksmų seką, kurią reikia atlikti, norint rasti atsakymą į kokios nors srities mokslinį klausimą. Seka sudaryta iš keturių elementų: stebėjimo (klausimo iškėlimas), hipotezės (spėjimo numatymas), bandymo ar eksperimento (hipotezės prielaidų patikrinimas) ir duomenų analizės bei apibendrinimo (gautų duomenų nagrinėjimas, gautų duomenų apipavidalinimas ir pristatymas). Mokytojai skatina prognozuoti ir bandyti nuspėti galimą rezultatą. Vaikai stebi aplink vykstančius reiškinius, įvykius, procesus, kelia klausimus. Iš pradžių spėlioja ir tik atlikę bandymus ima suvokti galutinį rezultatą, kurį išanalizuoja, jį pavaizduoja jiems priimtina forma – hipotezė pasitvirtino ar ne.

Ugdymo turinio išdėstymas.

Ugdymo turinio išdėstymas yra svarbus pedagogikos elementas, apimantis ne tik žinių perdavimą, bet ir vaikų vystymosi bei ugdymo proceso organizavimą. Darželyje šis turinys apima įvairias veiklas, skirtas skatinti vaikų fizinį, emocinį, socialinį ir pažintinį vystymąsi. Svarbu, kad ugdymo turinys būtų pritaikytas pagal vaikų amžių, interesus ir vystymosi etapus, kad jis būtų tiek įdomus, tiek naudingas. Tai padeda pedagogams užtikrinti, kad vaikai įgytų reikalingų žinių ir įgūdžių, o ugdymo procesas būtų patrauklus ir prasmingas.

Ugdymo turinio struktūrizavimas pagal amžių ir vystymosi etapus.

Ugdymo turinio išdėstymas dažniausiai priklauso nuo vaikų amžiaus ir vystymosi etapų. Kiekvienas amžiaus tarpsnis turi savo ypatumus, todėl pedagogai pritaiko veiklas ir metodus, kad atitiktų konkrečius vaikų poreikius.

2-3 metų vaikai - šio amžiaus vaikai dar tik pradeda formuoti pagrindinius socialinius įgūdžius ir kalbą. Šiuo laikotarpiu ugdymo turinys daugiausia grindžiamas žaidimais, kūrybiniais užsiėmimais ir emocijų ugdymu. Vaikai mokosi bendrauti, išreikšti jausmus ir tyrinėti pasaulį per įvairias patirtis. Pavyzdžiui, pedagogai gali naudoti pasakas, dainas, piešimą, judriuosius žaidimus, kad skatintų kalbos vystymąsi ir emocijų atpažinimą.

4-6 metų vaikai - šiame amžiuje vaikai pradeda aktyviau įgyti pažinimo įgūdžius, tokius kaip matematika, gamtos pažinimas, tačiau žaidimas ir kūrybinės veiklos išlieka svarbios. Ugdymo turinys dažnai būna orientuotas į vaiko sugebėjimą mąstyti logiškai, spręsti problemas, lavinti kalbą ir rašymo įgūdžius. Pavyzdžiui, vaikai gali mokytis skaičiuoti, atpažinti formas ir raides, tačiau visos šios veiklos yra įgyvendinamos per žaidimus, pasakas ar kitus vaikams tinkamus būdus.

Ugdymo turinio integracija į kasdienes veiklas.

Skyriuje ugdymo turinys apima kasdienes veiklas, kurių metu vaikai ugdomi įvairiose srityse. Mokytojai stengiasi sukurti tokią ugdymo aplinką, kurioje vaikai galėtų tobulėti ir augti tiek fiziškai, tiek psichologiškai.

Tai gali būti rytiniai žaidimai, meniniai užsiėmimai, muzika, judrieji žaidimai, kurie ne tik moko vaikus, bet ir suteikia galimybę išreikšti savo kūrybiškumą. Pavyzdžiui, po pietų vaikai gali užsiimti kūrybiniais užsiėmimais, piešimu, lipdymu, kurdami pasakas, taip lavindami savo vaizduotę ir motoriką. Labai svarbu į ugdymo turinį įtraukti sezoniškus aspektus. Kiekvieną metų laiką mokytojai pritaiko ugdymo turiniui, kad jis atitiktų gamtos ciklus ir šventes. Pavyzdžiui, rudenį vaikai gali mokytis apie medžių lapus, jų spalvas ir formas, taip pat dalyvauti rudens gėrybių šventėje. Pavasarį ugdymo turinys gali apimti gamtos atgimimo procesus, augalų sodinimą ir stebėjimą.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas visuminiu ugdymu – ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą; universaliu dizainu mokymuisi – siekiama užtikrinti vaikų skirtybių pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; pagrindine vaikų veikla žaidimu ir kita patirtine veikla (pajausti, tyrinėti, kurti, dalintis). Šie elementai sudaro tvirtą pagrindą vaikų visapusiškam ugdymui(si), siekiant harmoningo emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi.

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas remiantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis.

Programoje ugdymo(si) turinys pateikiamas pagal tai, kokias *vaiko galias ugdome*. Siekiame 3-iojo ir 6-ojo žingsnio pasiekimų:

1. Besirūpinantis savimi ir kitais

Pasiekimų sritis		
KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI. TYRINĖJIMAS.	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai valgo, rūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Vaikai ruošia gimtadienio ar pietų stalą iš paruoštų stalo serviravimo reikmenų	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai.</u> - Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, mirko, dėlioja. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. - Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. - Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse.	- Su sveiku maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami mokytojų ir sveikatos specialisto aiškinimus, žiūrindami korteles, piešinius, knygeles. - Matydami estetiškai patiektą patiekalą ir jį skanaudami bei nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai pildo žodyną. Grupėje įrengtoje „virtuvėlėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo, kavinės žaidimus.
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai.</u> - Išvardina, ką reikia valgyti, kad būtų sveikas, išvardina kas yra sveikas / nesveikas maistas. Valgo savarankiškai, tvarkingai. - Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai ar jam šilta ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. - Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais grupės daiktais: padeda į vietą, saugo. - Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Žino ir paaiškina saugaus taisykles: elgesio gatvėje, su nepažįstamais žmonėmis, elektriniais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis. Įvardina aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei ir žino pagalbos telefono numerį. - Žino, kad jo kūnas priklauso tik	- Aiškinasi apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudinga sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; patys vieni kitiems argumentuotai aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne. Žaisdami imituoja maisto gaminimo procesus, dėlioja maisto piramidę. - Mokosi padengti stalą, laikosi elgesio taisyklių prie stalo. Vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles ar draugus, servituoja ir puošia stalą. - Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu tausoti maistą, jo nešvaistyti, tyrinėja maisto kelią iki mūsų stalo. - Išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar mintis.

	jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį.	
--	--	--

2. Pasitikėjimas

Pasiekimų sritis		
SAVIREGULIACIJA, SAVIKONTROLĖ. TYRINĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Miegamajame vaikai randa multisensorinių šviečiančių ir garsinių priemonių tyrinėjimui; pagalvėles, kilimėlius, korteles nusiramavimo būdo įvardinimui.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> •Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. •Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	•Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprios emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos; •Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. •Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeičių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. •Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos	•Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausyti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto

	ritmo pasikeitimus.	kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi išžvelgti gerą pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti); •Sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.
Pasiekimų sritis SAVIGARBA, SAVIVOKA.TYRINĖJIMA S	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinių nuostatų.</u> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos: mokytojo paruošta kūno muliažų erdvė grupėje.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> •Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. •Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. •Patogiai jaučiasi grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. •Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	•Savo kūno ribas vaikai iki 3 metų pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus; •Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrinėdami anksčiau darytas savo nuotraukas; •Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos

		motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse; •Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikai iki 3 metų mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus ir į juos reaguoti, kai įvardija vaiko poreikius ir domėjimosi objektus.
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvepiamas oras, širdies plakimas ir kt.). •Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. •Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. •Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	•Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius, kurie nematoma padaro matomą. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali; •Savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Žaisdami, kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo

		tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.), Darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.
Pasiekimų sritis EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Ugdymo(si) kontekstai ir strategijos: Grupėje randami nepripūsti balionai su nupieštomis emocijomis ir be nupieštų emocijų.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> •Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. •Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	•Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. Antrais trečiais metais vaikai mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiraminimo būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiraminimo erdvėje kartu su suaugusiuoju, įsitraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas).
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas	•Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi

	ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. •Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. •Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis; •Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.
--	---	--

3. Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei

Pasiekimų sritis		
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai.</u> •Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. - Ieško bendraamžių draugijos. •Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. - Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam ištraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradedą suprasti,	•Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus; •pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami; •natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą

Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Ugdymo(si) kontekstai ir strategijos: Plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą.	kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai. <u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. •Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradedą tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. •Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. •Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas •Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas; •komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. •paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi išvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeičių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti; •įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi aktyviais grupės dalyviais, pajausdami demokratiškų santykių vertingumą. Grupelėje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiklą, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.
Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko)

APLINKOS PAŽINIMAS		perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> •Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai išitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). •Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštė, perkūnija). •Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	•Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones; •Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).
Ugdymo(si) kontekstai ir strategijos: Plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukuriamų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyveno, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. •Įžvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie	•Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją; •Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto

	tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradedą suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. •Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaikšina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradedą jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje.	pagal žodinį apibūdinimą. Mokytoji padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos, pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu; •tyrinėdami ir mokytojo padedami, vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos (mediena, popierius, stiklas, plastikas), skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuodami su vandeniu, vaikai išsiaiškina, ar kietos medžiagos tirpsta vandenyje, ar galima gauti mišinius. Naudodami „oro gaudyklės“, pūsdami per šiaudelį į vandenį, jie aptinka oro buvimo ženklus. Vaikai girdi mokytojo vartojamas tikslias sąvokas ir pamažu plečia sąvokų žodyną.
--	---	--

4. Lanksčiai mąstantis

Pasiekimų sritis MATEMATINIS MĄSTYMAS.	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinių nuostatų.</u> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą,	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai.</u> Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio). <u>Vaiko amžius: 4–6 metai</u> Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų	•Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą •Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai) •Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. •Natūraliai įsitraukia į žaislingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. •Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius

dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Grupės aplinkoje sudaro palankias sąlygas naudotis įvairiais skaičiavimo būdais. Domimasi ką vaikai veikė vakar, kalbėdamasi apie tai, kas bus rytoj.	yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudoja grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Kopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	•Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę •Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas) •Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. •Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. •Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. •Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti
Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
SKAITMENINIS SUMANUMAS.		
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <u>Esminis gebėjimas</u> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. Ugdymo(si) kontekstai ir	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai.</u> Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdinių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	•Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius •Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.);
	<u>Vaiko amžius: 4–6 metai.</u> Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines	•Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus panaudojant įvairias priemones: knygoje, informaciniuose tekstuose, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie

pedagoginės strategijos Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai Mokytojas stengiasi sužadinti vaiko smalsumą įvairiomis kūrybinėmis užduotimis, įtaigiu pasakojimu, pasitelkdamas skaitmeninį turinį. Ugdymo(si) turinio pajavirinimui naudoja išmaniąsias bitutes ir planšetes. Moko atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, supažindina su realios ir skaitmeninės aplinkos vaizdais. Padeda ieškoti informacijos.	užduotis. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, bandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga •Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). •Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando •Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus •Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju •Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas
--	--	--

5. Komunikabilus

Pasiekimų sritis KALBŲ SUPRATIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi žodiniaiais ir nežodiniaiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. <u>Esminiai gebėjimai.</u>	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai.</u> Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų,	•Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. •Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus

Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Mokytojas sudaro palankią aplinką vaikų ir kitų bendruomenės narių bendravimui, skatina pasitikėti savimi vaikus, bendrauti su kitais, reikšti jausmus, mintis žodžiais. Mokytojas planuoja išvykas į biblioteką, skatina dalyvavimą įvairiose projektinėse veiklose, gilinant supratimą apie skirtingas pasaulio šalis.	simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakydamas keletą žodžių. <u>Vaiko amžius: 4–6 metai.</u> Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau	garsų žaidimus. •Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvakarės susijusius paaiškinimus. •Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose. •Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. •Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. •Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. •Kūrybiškai naudojasi gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. •Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.
Pasiekimų sritis KALBINĖ RAIŠKA	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs kalba ir kitomis		•Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmis, mimika, dalyvauja

komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus.	paprastuose žodiniuose žaidimuose . •Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. •Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko
Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Kalbų įvairovės ir kultūrinių dialogų kontekstai. Mokytojas organizuoja įvairias kalbines ir žaidybines situacijas, kurios skatina vaikų kalbinę raišką ir tarpusavio bendravimą. Sudaro palankias sąlygas kūrybiniams dialogams, kurių metu ugdoma vaizduotė, skatinamas spontaniškas kalbėjimas. Kalbiniai gebėjimai ugdomi visos dienos metu bendraujant su vaiku, veiklų metu, ar sprendžiant iškilusias situacijas.	<u>Vaiko amžius: 4–6 metai.</u> Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	•Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. •Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. •Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. •Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. •Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.

6. Kūrybingas

Pasiekimų sritis MENINĖ RAIŠKA. TYRINĖJIMAS.	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi menų kalbomis, Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Lankosi dailės galerijos parodoje.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai.</u> • Žaisdamas su dailės priemonėmis bei skirtingomis medžiagomis, tyrinėja ant paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais spalvomis ir potyriais. Kuria keverzones ar „galvakojus“, lipdinius. • Meninius kūrinius palydi garsais, rankų suplojimais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patinkančias raiškos priemones, medžiagas, spalvas.	• Kiekvienas vaikas intuityviai domisi garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. • Mėgdžiodamas aplinkos garsus, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. • Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis ar garsinėmis savybėmis. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius.
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai.</u> • Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, antspaudas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. • Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį sumanymą kūriniui ir bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. • Diskutuoja, reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta).	• Perpratęs muziką, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta įsiklausyti, atlikti muziką. • Sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiuosius, jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja domėjimąsi muzika. • Piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. • Vaikai atpažįsta teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.. Drauge su suaugusiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.

7. Sėkmingai besimokantis

Pasiekimų sritis KŪRYBIŠKUMAS . PASITIKĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinių nuostatų.</u> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos lauke ir lauko aplinkoje randa daug įvairios gamtinės medžiagos.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> • Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. • Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atsidamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. • Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	• Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis; • Brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, štampuoja teptuku, pirštu, delnu; • Bando kirpti žirkliemis, klijuoti, lipia popieriu, plėšo popieriu skiautelėmis; • Stato, konstruoja, dėlioja dėlionės, mozaikas; • Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais.
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> • Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. • Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. • Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	• Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbando, atkartoja; • Improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja; •reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko; • Aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis; • Piešia individualiai ir bendrai; • Susipažįsta su tapybos technikomis; • Išradingai naudoja guašą, akvarelę; • Eksperimentuoja su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis lipdymui tinkamomis medžiagomis; • Piešiniuose naudoja regimosios informacijos vaizdus, kerpa pagal kontūrą; • Tyrinėja dailės priemones, pastebi meno kūrinius; • Noriai kaupia potyrius ir įspūdžius; • Intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti; • Grožisi savo ir kitų dailės kūryba.

Pasiekimų sritis PROBLEMŲ SPRENDIMŲ. TYRINĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos stalo „pradanginimas“, kėdžių trūkumas ir pan.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> •Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. •Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. •Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą. <u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. •Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. •Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	•Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas; •Domisi savimi ir aplinkiniu pasauliu, patys ieško sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas; •Atlieka įvairius nesudėtingus pavedimus, trumpai pasako ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika; •Laikosi nusistovėjusios tvarkos grupėje. •Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema; •Mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių; •Nepasisekus bando keletą kartų, ieškodami kitos išeities; •Ieškodami, kaip susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotauja apie sprendimus, jų pasekmes, pasirenka tinkamiausią sprendimą; •Supranta problemos sudėtingumą. •Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus.
Pasiekimų sritis MOKĖJIMAS MOKYTIS. TYRINĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	<u>Vaiko amžius: 2–3 metai</u> •Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. •Pasirenka mėgstamą žaislą, meno	•Aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas judrias veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba. Stebėdami mokytojo

<u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos ant stalo randa maisto produktų, paveikslėlių, indų, įrankius, knygų, planšetes.	kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. •Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. •Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas.	reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodinės kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose, fiziškai aktyviose veiklose.
	<u>Vaiko amžius: 3–6 metai</u> •Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokti. •Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. •Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. •Norai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokti.	•Geba išitraukti į dominančią veiklą; •Rodo pastangas kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; •Geba stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; •Gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultatą. •Norai išitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas; •Inicijuoja patys ir norai išitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.

Ugdymo procesai

Ikimokyklinio ugdymo pagrindas yra visuminis ugdymas, universalus dizainas, vaiko žaidimas ir kitos patirtinė veiklos. Visuminis ugdymas yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymo kryptis, tai lemia vaikų emocinį, socialinį, fizinį, pažinimo, kalbos, kūrybos plėtojimąsi.

Universalus dizainas yra įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Kuris užtikrina visų vaikų pripažinimą, bei kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymosi proceso modeliavimo kryptys: vaiko išitraukimas į ugdomąją veiklą, ugdomas supratimas, tyrinėjant informaciją įvairiais būdais. Patirties įgijimas, leidžiant vaikams priimti savo sprendimus, bei leidžiant sugalvoti žaidimus ir žaisti pagal jų sugalvotas taisykles.

Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės sudedamosios dalys vaikų ugdymui. Vaikai ugdomi savarankiškumą, kūrybiškumą bei problemų sprendimą. Tai vaikus skatina bendradarbiauti tarpusavyje, priimti sprendimus, komunikuoti, reflektuoti savo priimtus sprendimus.

Ugdymo įstaigos kurdamos ugdymo programą, siekia pastebėti ar tai yra veiksminga vaikams ar tai padeda jiems augti ir tobulėti. Tai yra vis atnaujinama ir papildoma, tam kad, užtikrinti kokybišką ugdymą vaikams.

Ugdymo įstaigose yra priimami susitarimai, dėl ugdymo strategijų bei ugdymosi metodų, tam kad orientuoti į vaikų kokybišką ugdymą. Yra sudėliojami įstaigos prioritetai ir siekiai. Kuriant ir atnaujinant programą, tėvai taip pat yra įtraukiami, tam kad siekiai ir tikslai būtų vienodi.

Kuomet yra sprendžiami sudėtingi atvejai, švietimo pagalbos specialistai bei pedagogai suteikia reikiamą pagalbą tėvams bei įstaigai. Tai yra: ištekliai institucijoms, specialiaisiais centrais, tarpininkavimą šeimoms ir kitoms institucijoms.

Ikimokyklinio ugdymo procesas darželyje Lietuvoje buvo atnaujintas, siekiant geriau atitikti vaikų poreikius ir pasirengti jų sėkmingam mokymuisi ateityje. Šiuolaikinis ugdymo procesas daugiausia orientuojamas į vaiko asmenybę, jo raidą, savarankiškumą, emocinę gerovę ir socialinius įgūdžius.

Vaiko centriškumas – ugdymas orientuotas į vaiką:

Vaikas yra ugdymo proceso centras. Kiekvienas vaikas turi savo unikalius poreikius, gebėjimus, interesus ir tempą. Todėl pedagogai stengiasi pritaikyti ugdymo metodus pagal kiekvieno vaiko individualias savybes.

Pedagogai nuolat stebi vaikų vystymąsi, išanalizuoja jų stipriąsias puses ir sprendžia, kokių gebėjimų ugdymui reikėtų skirti daugiau dėmesio.

Vaikai gauna galimybę rinktis veiklas pagal savo interesus ir kurti savo mokymosi kelią per žaidimus, kūrybines veiklas ir eksperimentavimą.

Žaidimas – pagrindinė ugdymo priemonė:

Žaidimas išlieka pagrindiniu būdu, per kurį vaikai mokosi. Žaisdami vaikai ne tik pramogauja, bet ir lavina socialinius, kognityvinius bei emocinius įgūdžius.

Per kūrybines užduotis (pavyzdžiui, piešimą, vaidinimus, muzikavimą) vaikai ugdo savo vaizduotę, gebėjimą spręsti problemas ir bendradarbiauti su kitais.

Įvairūs kūrybiniai užsiėmimai, tokie kaip dailė, šokiai, teatro žaidimai, leidžia vaikams išreikšti savo jausmus, idėjas ir įsivaizdavimus.

Socialinis ir emocinis ugdymas:

Socialiniai įgūdžiai ir emocinis intelektas tampa labai svarbūs. Vaikai mokosi valdyti savo emocijas, išreikšti jausmus, suprasti kitų jausmus ir spręsti konfliktus.

Pedagogai skatina vaikų gebėjimą bendrauti, bendradarbiauti, dalintis ir dirbti komandoje. Dėl to vaikai tobulina savo socialinius santykius, gebėjimą priimti kitus ir gyventi bendruomenėje.

Emocinis ugdymas taip pat apima savęs vertinimo stiprinimą, pasitikėjimo savimi ugdymą ir gebėjimą susitvarkyti su sunkumais.

Įtraukusis ugdymas – visiems vaikams:

Įtraukusis ugdymas reiškia, kad kiekvienas vaikas, nepriklausomai nuo savo gebėjimų ar poreikių, yra ugdomas pagal individualius reikalavimus. Tai apima ir vaikus su specialiaisiais ugdymosi poreikiais.

Darželyje siekiama sukurti tokią aplinką, kurioje visi vaikai galėtų jaustis vertinami ir lygūs. Kiekvienas vaikas turi galimybę prisidėti prie grupės veiklos, dalyvauti žaidimuose ir užsiėmimuose.

Tėvų įsitraukimas – bendradarbiavimas su šeima:

Atnaujintame procese labai svarbus tampa tėvų vaidmuo. Pedagogai ir tėvai nuolat bendrauja, dalijasi informacija apie vaiko pasiekimus, elgesį ir poreikius.

Tėvai yra įtraukiami į ugdymo procesą organizuojant bendrus renginius, seminarus, kūrybines dirbtuves. Tai padeda tėvams geriau suprasti, kaip paremti vaiko vystymąsi ir mokymąsi namuose.

Priešmokyklinis ugdymas – pasirengimas mokyklai:

Priešmokyklinis ugdymas, kuris dažnai vyksta paskutinius metus prieš mokyklą, yra pagrindinis etapas, kurio tikslas – pasirengti sėkmingam mokymuisi.

Vaikai mokosi gebėjimo laikytis taisyklių, atlikti užduotis, tvarkyti savo daiktus, dirbti individualiai ir grupėje.

Pedagogai skiria dėmesį ne tik intelektualiams, bet ir socialiniams įgūdžiams: kaip bendrauti su kitais, kaip dalyvauti grupiniuose projektuose, kaip gerbti kitus.

Tvarumo ir ekologijos įtraukimas:

Naujas ugdymo procesas taip pat apima ir ekologijos bei tvarumo principus. Vaikai mokosi rūšiuoti atliekas, tausoti gamtą, gerbti aplinką ir gyvąją gamtą.

Ekskursijos į gamtą, aplinkosauginiai projektai ir užsiėmimai su gamtos elementais padeda vaikams suvokti aplinkos svarbą ir formuoti atsakingą požiūrį į gamtos išteklius.

Įvairių ugdymo metodų taikymas:

Atnaujintas ugdymas apima įvairius inovatyvius ir interaktyvius metodus, tokius kaip projektinis mokymas, kur vaikai dirba grupėse, sprendžia problemas ir kuria bendrus produktus.

Naudojamos ir informacinės technologijos, kad vaikai galėtų bendrauti su pasauliu per įvairius žaidimus, vaizdo ir garsų priemones, internetinius išteklius.

Fizinė raida ir sveikata:

Fizinė vaiko raida taip pat yra labai svarbi. Atnaujintame procese didelis dėmesys skiriamas aktyviam judėjimui, sveikatai ir fizinei veiklai. Vaikai turi galimybę kasdien užsiimti sportu, žaisti judriuosius žaidimus, o tai stiprina jų sveikatą, lavina motorinius įgūdžius, koordinaciją.

Pedagogai skatina vaikus sveikai maitintis, rūpintis savo higiena, atlikti paprastas kasdienės užduotis, stiprinti savo kūną.

Aplinka ir edukacinės priemonės:

Skyriaus edukacinės erdvės pritaikytas taip, kad būtų patogios, įkvepiančios ir lavinančios vaiką. Ugdymo erdvės yra dinamiškos ir lanksčios, pritaikytos įvairioms veikloms.

Žaislai ir priemonės turi būti kokybiški, atitinkantys ugdymo tikslus. Jie skatina vaikus tyrinėti, mokytis ir kurti.

Aplinka taip pat tampa ir gamtos dalimi, kad vaikai galėtų artimiau susipažinti su aplinka ir mokytis iš gamtos.

Ikimokyklinio ugdymo procesas skyriuje yra orientuotas į vaiko asmenybę, socialinius ir emocinius įgūdžius, saviraišką ir pasirengimą mokyklai. Mokytojai stengiasi suteikti vaikams įvairių patirčių per žaidimus, kūrybines veiklas ir bendravimą su bendraamžiais, o tėvų įsitraukimas užtikrina, kad ugdymas būtų visapusiškas ir darnus. Svarbu, kad vaikai jaustųsi vertinami, gerbiami ir turėtų galimybę tobulėti pagal savo gebėjimus ir interesus.

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas, tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdomų vaiko galių pasiekimus visose veiklos srityse, duomenų analizavimas bei maksimalių vaiko potencinių galimybių numatymas. Tai šiuolaikinio kokybiško ugdymo esmė, padedanti plačiau išžvelgti ugdymo perspektyvas, pasirenkant patraukliausius individualiuosius tikslus, uždavinius, turinį bei technologijas ne tik įprastos raidos vaikams, bet ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių bei ypatingų gabumų vaikams.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- * pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;

- * padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį, kurių negali suteikti tėvai (globėjai);

- * teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams, įstaigos administracijai;

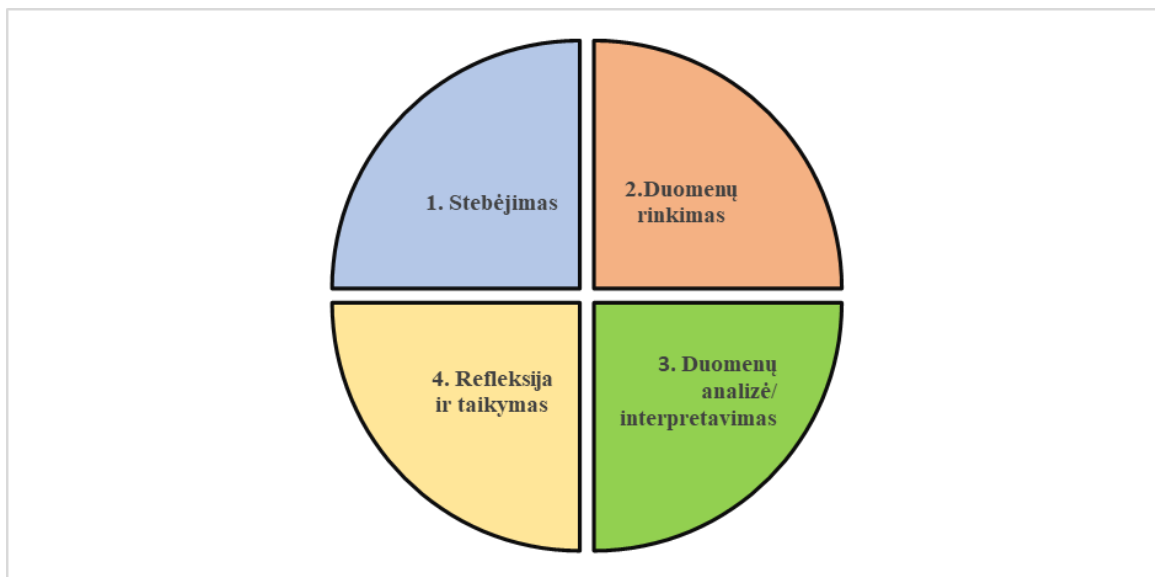
- * tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus;

* nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius. Vertinami vaiko pasiekimai ir jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko pasiekimus su dabartiniais. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu, t. y. kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai, nelyginant su kitais. Vertinama ne tik vaiko įgyta patirtis, jo žinios, vertinami ir jo gebėjimai bei išsiugdytos vertybinės nuostatos (vaiko įgytos kompetencijos).

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika.

Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, domenų rinkimas, analizė ir refleksija. Tai užtikrina aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekamas laikantis individualizavimo (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami individualiai), nuoseklumo (vertinimas atliekamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir vystymąsi įvairiose srityse) ir bendradarbiavimo (vertinimo procesas apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

4 pav. Vaiko pasiekimų vertinimo procesas.

Ugdymo(si) pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais:

1. *Pradinis vertinimas* - kai vaikas pradeda lankyti darželį. Stebima vaiko pradinė adaptacija, įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai.

2. *Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas* - mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus (stebėjimą, vaiko veiklą, darbelių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas. Stebėjimui naudojami įvairūs metodai (nuotraukos, garso ar vaizdo įrašai, keliama į elektroninį dienyną ir kaupiami vaiko aplanke). Analizuojami vaiko kūrybinių darbų, projektų ir kitos veiklos rezultatai. Fiksuojami pasiekimai, pažanga ir ugdymosi poreikiai.

3. *Pasiekimų įvertinimas* - atliekamas I ir II pusmečio vertinimas du kartus per metus: rugsėjį - spalį ir gegužę - birželį. Apibendrinami vaiko pasiekimai ir pažanga. Duomenys suvedami elektroninį dienyną. Vaikų pasiekimų įvertinimas pateikiamas aprašomuoju būdu - trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti. Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojui. Vaiko pasiekimai individualiai aptariami su tėvais (globėjais, rūpintojais). Jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.

Ugdymo(si) tęstinumas.

Ikimokyklinio ugdymo programa siekia dermės su priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa. Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina mokyklos programos ir priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Vaikas pripažįstamas aktyviu dalyviu.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

Vaikų ugdymosi tęstinumas ir dermė yra esminiai elementai, kurie užtikrina, kad vaikas gautų visapusišką, nuoseklų, integralų ir kokybišką ugdymą. Tęstinumas užtikrina, kad vaikas ne tik gautų reikalingas žinias ir įgūdžius, bet ir toliau vystytųsi kaip asmenybė, pritaikydamas ankstesnes patirtis naujose gyvenimo situacijose, o dermė užtikrina, kad visi ugdymo komponentai būtų harmoningi ir tarpusavyje susiję. Taip pat labai svarbus vaiko ugdymo tęstinume yra aktyvus šeimos dalyvavimas.

Tik užtikrinus šių aspektų integraciją galima sukurti vaikui palankią, žaidimo metodu (natūralus ugdymo(si) būdas) ir maksimaliai individualizuotą ugdymo(si) aplinką, skatinančią jo nuoseklų ir visapusišką vystymąsi, kuris tęsiasi visą gyvenimą ir yra nuolat palaikomas įvairiuose ugdymo(si) etapuose.
